

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Протокол від 18.12.2025 №5

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Наталія ЧЕПУРНА
Наказ від 26.12.2025 № 127

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації асистентів учителів закладів загальної
середньої освіти, діяльність яких спрямована на забезпечення реалізації
Державного стандарту базової середньої освіти
«ІНКЛЮЗИВНИЙ СУПРОВІД ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ (ООП) У
НУШ»**

Розробник: комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (Якухіна Н. О., завідувач ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»).

Напрямок підвищення кваліфікації: професійна діяльність асистентів учителів в умовах реалізації державного стандарту базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації підвищення кваліфікації тренерів асистентів учителів закладів загальної середньої освіти, діяльність яких спрямована на забезпечення реалізації Державного стандарту базової середньої освіти (наказ МОН від 04.11.2025 р. № 1451).

Термін дії програми: з 26.12.2025 до 26.12.2030 року.

Рецензенти:

Теслюк Павло Васильович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Скляр Світлана Василівна, директор комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Черкаської міської ради Черкаської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Розбудова Нової української школи та впровадження державних освітніх стандартів роблять пріоритетним забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учнів. Це актуалізує потребу у створенні в закладах загальної середньої освіти безпечного, безбар'єрного та інклюзивного середовища. Реалізація цих завдань потребує розроблення єдиної системи задоволення потреб дітей з особливими освітніми потребами (далі – ООП), а також залучення фахівців, здатних забезпечити супровід та підтримку цієї категорії здобувачів на засадах суб'єктності та партнерства.

Актуальність програми підвищення кваліфікації зумовлена необхідністю оновлення та розвитку професійних компетентностей асистентів учителів, які здійснюють інклюзивний супровід учнів з особливими освітніми потребами у базовій середній освіті.

Програма розроблена з урахуванням державної політики у сфері базової середньої освіти, вимог чинного законодавства та нормативних документів щодо інклюзивного навчання (закони України «Про охорону дитинства», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державний стандарт базової середньої освіти, Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, інструктивно-методичні листи Міністерства освіти і науки України) з метою забезпечення рівних умов для здобуття повної загальної середньої освіти всіма учнями, у тому числі з особливими освітніми потребами.

Цільова група: асистенти вчителів базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: інтенсивний, короткотривалий курс (2 тижні, навчальний тиждень понеділок - субота).

Теоретична складова освітньої програми реалізується через інтерактивні відеолекції, вебінари, відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми, навчальні тренінги, майстер-класи із використанням технологій дистанційного навчання.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу для дистанційного навчання у синхронному режимі: комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа інституту як суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна у синхронному режимі (онлайн)).

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів.

У разі вимкнення електроенергії або інших об'єктивних причин, які унеможливають підключення слухача до занять у синхронному режимі, за його запитом буде надана можливість переглянути відеозапис заняття.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетенцій асистентів вчителів базової середньої освіти в організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами, їх професійне становлення відповідно до державної політики у галузі освіти та реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання.

Завдання підвищення кваліфікації:

- удосконалення професійних знань і практичних умінь асистентів учителів щодо організації інклюзивного супроводу;
- формування компетентностей із реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в умовах інклюзивного навчання;
- розвиток навичок ефективної взаємодії з учнями з особливими освітніми потребами, педагогами та батьками;
- забезпечення психолого-педагогічної підтримки учнів з урахуванням їхніх освітніх потреб та індивідуальних можливостей;
- сприяння створенню безпечного, безбар'єрного та сприятливого освітнього середовища;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей асистентів вчителів закладів загальної середньої освіти щодо для реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в межах циклу предметного навчання.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: психологічна (Б1), педагогічного партнерства (Б3), інклюзивна (В1).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- знання нормативно-правових засад реалізації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти, вимог Державного стандарту базової середньої освіти, особливостей застосування типової освітньої програми та типового навчального плану в умовах інклюзії;
- розуміння мети, завдань, принципів, особливостей організації інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти;
- вміння створювати безпечне, психологічно комфортне, безбар'єрне та інклюзивне освітнє середовище з урахуванням вікових, психофізичних, емоційних і соціальних особливостей учнів з особливими освітніми потребами;
- усвідомлення ролі психолого-педагогічного супроводу як системного чинника забезпечення психологічної безпеки, емоційної стійкості та навчальної мотивації учнів з особливими освітніми потребами;
- готовність до ефективної взаємодії в межах команди психолого-педагогічного супроводу, співпраці з фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів, асистентами вчителя, батьками та іншими учасниками освітнього процесу;
- спроможність організувати психолого-педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами у межах власної професійної ролі, розробляти та реалізовувати індивідуальну програму розвитку, адаптувати освітні завдання відповідно до потреб здобувачів освіти;

- здатність оперативно реагувати на зміни психоемоційного стану учнів з особливими освітніми потребами, застосовувати інструменти емоційної підтримки, саморегуляції та поведінкової підтримки в стресових і кризових ситуаціях.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: передбачає поточне виконання кейс-завдань, підсумкове тестування (прохідний поріг - 75%) та рефлексію якості навчання за програмою курсу (Google-форма). Результати навчання за програмою оцінюватимуться за бальною системою).

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації.

Вартість: 470,00 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні та практичні заняття, а також самостійна робота слухачів. Особливістю практичних занять є спільне виконання завдань, проведення досліджень, аналіз конкретних ситуацій і розв'язання професійних кейсів.

Самостійна робота орієнтована на індивідуальну роботу з нормативними документами, аналіз методик, практик та можливостей закладу освіти.

Заходами підсумкового контролю є тестування та самооцінювання навчання за програмою (Google-форми), що сприятимуть комплексній оцінці засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з 2 модулів та 9 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест з 20 питань (максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 балів, прохідний бал – 75). Учасники, які успішно пройшли навчання, склали підсумковий тест та заповнили форму самооцінювання, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 6 год – лекційні заняття, 16 год – практична робота, 6 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Основи організації інклюзивного навчання в базовій середній освіті					

Тема 1.1. Організація інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти	2	2			4
Тема 1.2. Загальношкільний підхід до інклюзивності та безбар'єрності	2		2		4
Тема 1.3. Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу		2	2		4
Тема 1.4. Участь та роль асистента вчителя в організації навчальної діяльності	2	2			4
Разом за модулем	6	6	4	0	16
МОДУЛЬ 2. Партнерство та створення інклюзивного освітнього середовища					
Тема 2.1. Практика спільного викладання		2			2
Тема 2.2. Інструменти й ресурси для асистента вчителя		2	1		3
Тема 2.3. Наставництво та професійна підтримка асистентів учителів		2	1		3
Тема 2.4. Забезпечення психічного здоров'я та безпечного освітнього середовища для учнів з ООП		2			2
Тема 2.5. Особливості пізнавальної сфери учнів 7–9 класів з ООП		2			2
Разом за модулем	0	10	2	0	12
Підсумкові заходи	0	0	0	2	2
Діагностування результатів навчання				1	1
Рефлексія щодо якості навчальної програми				1	1
Усього	6	16	6	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Основи організації інклюзивного навчання в базовій середній освіті

Тема 1.1. Організація інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти

Поняття «інклюзія», «інклюзивне навчання», «особливі освітні потреби», «учні з особливими освітніми потребами». Сутність, завдання, принципи (недискримінації, урахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його

учасників) та цінності інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти.

Категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів): загальна характеристика вірогідного прояву, ступінь прояву, рівень підтримки. Особливості надання педагогічної підтримки.

Реалізація права учнів з ООП на освіту в українському законодавчому полі: Конституція України, закони України «Про охорону дитинства», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (від 15 вересня 2021 р. № 957), наказ МОН «Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти», Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року (схвалено розпорядженням КМУ від 07.06.2024 № 527-р), інструктивно-методичні листи МОН.

Тема 1.2. Загальношкільний підхід до інклюзивності та безбар'єрності

Поняття «безбар'єрність» та її види: фізична, інформаційна, цифрова, суспільна, освітня, економічна.

Компоненти освітньої безбар'єрності: доступність інфраструктури освітніх середовищ та обладнання (ергономіка та безпека шкільного середовища; привабливий дизайн приміщень, обладнання, меблів, прилеглої території), безпроблемне пересування (забезпечення достатнього фізичного простору учням і вчителям, які використовують допоміжні пристрої; раціональне використання простору з урахуванням індивідуальних потреб здобувачів освіти), доступність навчального матеріалу та засобів навчання відповідно до потреб здобувачів освіти (пояснення вчителя, колективне обговорення, персоналізовані інструкції тощо), рівні можливості для здобуття освіти, психологічна підтримка.

Сутність поняття «універсальний дизайн». Фокус універсального дизайну: предмети, простір, інформація, послуги. Принципи універсального дизайну в навчанні (UDL (Universal Design for Learning)): використання різноманітних методів для представлення інформації (письмові, усні, візуальні, тактильні) – дозволяє легко сприймати, розуміти й засвоювати інформацію; надання учням альтернативних способів дій та демонстрування знань, умінь, способів діяльності (презентація, есе, схема, виріб тощо) – забезпечує глибше розуміння ними навчального матеріалу, сприяє реалізації індивідуального підходу; урахування інтересів учнів для вибору змісту навчання, рівня складності завдань, способів мотивування – передбачає гнучкість та доступність навчальних планів, програм, методик навчання, викладання, урахування інтересів, здібностей, рівня підготовки учнівства, стилів навчання.

Приклади універсального дизайну в освіті: чіткі лінії видимості для всього учнівства; регулятори гучності; вибір мови; рамповий доступ у

басейнах; субтитри на відеоматеріали; знаки з візуальним контрастом; вебсторінки, які надають альтернативний текст для опису зображень; інструкції, за допомогою яких навчальний матеріал подається як усно, так і візуально; наліпки на кнопках управління обладнанням, які мають великий шрифт; музей, який дозволяє відвідувачам вибирати, слухати або читати описи та ін.; візуальні способи надання інформації; контрастні елементи; використання значків з текстовими мітками. Інтеграція принципів ПЮБ у планування уроку. Значення універсального дизайну в упровадженні концепції НУЛП.

Характеристика поняття «розумне пристосування». Розумне пристосування та додаткові засоби для навчання (аудіотактильний прилад, прилад для читання плоскодруканих текстів, накладки зі шрифтом Брайля; лінза Френеля; онлайн-сервіси перекладу української жестової мови та ін.). Допоміжні засоби для навчання (спеціальні засоби корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами. Додаткові та альтернативні способи й засоби комунікації.

Тема 1.3. Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу

Поняття «команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами» (далі – Команда супроводу). Склад та завдання Команди супроводу. Асистент учителя як учасник Команди супроводу. Функції асистента вчителя в складі Команди супроводу.

Сутнісна характеристика поняття «індивідуальна траєкторія навчання учнів з ООП». Індивідуальна програма розвитку (далі – ІПР) як засіб реалізації індивідуальної траєкторії учнів з ООП. Особливості її розроблення та впровадження. Роль асистента вчителя в розробленні та впровадженні ІПР.

Роль батьків ж рівноправних членів Команди супроводу в розробленні ІПР та моніторингу результатів навчання дітей. Партнерство асистента вчителя та батьків у реалізації індивідуальної траєкторії навчання учнів з ООП.

Тема 1.4. Участь та роль асистента вчителя в організації навчальної діяльності

Поняття «адаптація» та «модифікація». Основні завдання адаптації та модифікації. Адаптація змісту навчального предмета (інтегрованого курсу). Здійснення адаптацій в освітньому процесі та/або модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів) для осіб з ООП з метою досягнення результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти та/або ІПР учня / учениці.

Приклади адаптації освітніх підходів: поділ завдань на кілька простіших за змістом або покрокових; зменшення тривалості виконання завдання або їхньої кількості за умови збереження рівня складності (частіше повторення, спрощені інструкції до виконання); застосування комп'ютерних програм, візуалізаційних карток, предметів, аудіо- та відеороликів тощо; оформлення навчальних матеріалів з огляду на особливі потреби учнів / учениць (великий шрифт, виділення кольором, підкреслення).

Модифікація змісту навчального предмета / інтегрованого курсу. Основні способи модифікації: спрощення (зменшення складності цілей та/або змісту); виключення (скорочення кількості дисциплін, що вивчаються, або зменшення вимог до кінцевих цілей вивчення предмета / інтегрованого курсу, виключення певного змісту); поєднання або ущільнення (інтеграція деяких предметів в один курс або інтеграція кінцевих цілей, змісту).

Приклади модифікації: скорочення обсягу матеріалу, що вивчається на уроці; зменшення кількості тем з однієї чи кількох дисциплін; заміна завдання на інше зі збереженням напряму вивчення дисципліни (наприклад, набрати текст на комп'ютері замість писати його ручкою); зниження складності завдання (додавання замість множення); використання додаткових матеріалів – карток, алгоритмів дії, правил – у вигляді малюнків чи позначок; повторення інструкцій та алгоритмів дій.

Способи адаптації та модифікації навчальних матеріалів: спрощення та переформулювання правил, інструкцій для забезпечення їх доступності й зрозумілості здобувачам освіти; використання додаткових візуальних засобів (схеми, креслення, макети, моделі, ілюстрації), які полегшують сприйняття та засвоєння матеріалу.

Зміст роботи асистента вчителя на уроках різних освітніх галузей. Методи підтримки учнів з ООП у досягненні результатів навчання: індивідуалізація навчання, диференційований підхід, використання допоміжних технологій, психологічна підтримка, створення ситуації успіху.

Використання різних форматів організації роботи в інклюзивному класі. Основні функції асистента вчителя під час дистанційного навчання: технічна підтримка під час уроків; адаптація навчальних матеріалів; узагальнення онлайн-ресурсів та додатків для підтримки навчання; взаємодія з батьками; підтримка учнів з ООП (підтримка уваги, додаткові пояснення, включення всіх учнів у групову роботу); ведення документації та здійснення аналізу.

Основи формування оцінювання учнів з особливими освітніми потребами: сутність та відмінність від інших видів оцінювання; принципи (неперервності, позитивності, залученість учнів до процесу оцінювання); прийоми (самооцінювання, взаємооцінювання, надання зворотного зв'язку); використання інструментів формування оцінювання (сигнали рукою, карти запитань, щоденник спостережень, портфоліо, усні коментарі та ін.). Методи та техніки ефективного зворотного зв'язку.

Роль асистента вчителя в забезпеченні об'єктивного оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП; участь у відстеженні та фіксації їхнього індивідуального освітнього поступу.

МОДУЛЬ 2. Партнерство та створення інклюзивного освітнього середовища

Тема 2Л. Практика спільного викладання

Поняття «спільне викладання». Переваги та основні моделі спільного викладання: модель консультування (учитель виступає в ролі консультанта асистента з питань здійснення адаптації / модифікації навчальних матеріалів);

модель наставництва (активне спілкування, обговорення результатів спостережень за учнями, підвищення знань одне одного з питань інклюзивного навчання); модель співробітництва (передбачає розподіл обов'язків між учителем та асистентом учителя, де кожен із педагогів надає підтримку та здійснює супровід учнів з ООП під час реалізації їх індивідуальної освітньої траєкторії). Форми спільного викладання: підтримуюче, паралельне, додаткове, викладання в команді. Особливості спільного викладання в умовах дистанційної форми організації освітнього процесу.

Напрями співпраці асистента вчителя з іншими фахівцями (вчителями-дефектологами, психологом, фахівцями ІРЦ та ін.) та батьками учнів з особливими освітніми потребами.

Відмінність у роботі асистента вчителя і асистента дитини. Особливості професійної взаємодії вчителя, асистента вчителя та асистента дитини.

Тема 2.2. Інструменти й ресурси для асистента вчителя

Ресурсна кімната в закладі освіти: основні функції та призначення (індивідуальний розвиток, гармонізація стану учня, адаптація та інтеграція, проведення корекційно-розвиткових занять). Вимоги до облаштування ресурсної кімнати: зонований простір, мобільність обладнання, дотримання вимог безпеки та санітарно-гігієнічних вимог. Можливості використання ресурсної кімнати асистентом учителя (підтримка та супровід учнів, індивідуалізація навчання, співпраця з іншими фахівцями, психоемоційна підтримка та стабілізація емоційного стану учня, розвиток соціальних навичок учнів).

Цифрові інструменти для дистанційного навчання учнів з ООП: інтерактивні освітні платформи, застосування віртуальної та доповненої реальності (VR/AR), засоби для дистанційної комунікації (Zoom, Teams, Google Meet), навчальні платформи (Google Classroom, Microsoft Teams), додатки для вивчення мов (Duolingo або Babbel), сервіси ChatGPT, Canva Magic Write, Smodin, цифрова освітня система AR Book.

Апаратні та програмні засоби підтримки інклюзивного навчання.

Тема 2.3. Наставництво та професійна підтримка асистентів учителів

Професійна підтримка асистентів учителів та її види. Супервізія та наставництво як форми здійснення професійної підтримки та надання допомоги асистенту вчителя. Професійна підтримка асистента вчителя фахівцями ЦПРПП. Професійні спільноти та їхні можливості професійної підтримки. Саморефлексія в роботі асистента вчителя. Професійне вигорання в роботі асистента вчителя: ознаки, стадії, причини та способи профілактики.

Тема 2.4. Забезпечення психічного здоров'я та безпечного освітнього середовища для учнів з ООП

Психологічна безпека як ключова умова інклюзивного освітнього середовища. Емоційні потреби та особливості реагування учнів з особливими освітніми потребами у навчальному процесі. Методи профілактики стресу, тривожності та емоційного виснаження в учнів. Алгоритми дій педагогів та

асистентів у кризових і травмуючих ситуаціях. Роль асистента вчителя у підтримці емоційного благополуччя та психологічної стабільності учня. Створення атмосфери довіри, взаємоповаги та прийняття у класному колективі. Розвиток соціально-емоційних навичок і навичок саморегуляції в учнів з особливими освітніми потребами. Взаємодія педагогів, практичного психолога, соціального педагога та батьків у забезпеченні психічного здоров'я дитини. Попередження булінгу, стигматизації та соціальної ізоляції учнів з особливими освітніми потребами. Практичні інструменти створення безпечного, підтримувального та психологічно комфортного освітнього середовища.

Формування навичок емоційної грамотності та усвідомлення власних почуттів у дітей з особливими освітніми потребами. Розвиток стійкості (резильєнтності) учнів до стресових та травмуючих подій у сучасних умовах. Використання ресурсних практик і технік емоційної стабілізації у щоденній освітній діяльності. Роль підтримувальної комунікації вчителя у формуванні відчуття безпеки та прийняття в класі. Створення індивідуальних стратегій підтримки учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Формування культури підтримки, взаємодопомоги та толерантності серед учнівського колективу. Профілактика емоційного вигорання педагогів та асистентів, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами.

Тема 2.4. Цифрові технології педагогічної діяльності

Поняття електронного (цифрового) освітнього середовища. Можливості, переваги та виклики створення цифрового освітнього середовища.

Відповідальна й безпечна поведінка в цифровому просторі. Захист цифрових пристроїв, персональних даних та електронних (цифрових) освітніх ресурсів. Захист від небажаного контенту.

Маніпуляційні технології та пропаганда в інтернет-середовищі. Оцінювання достовірності даних і надійності цифрових джерел та ресурсів.

Класифікація та призначення електронних (цифрових) освітніх ресурсів. Огляд національних та регіональних освітніх ресурсів. Добір та модифікація електронних (цифрових) освітніх ресурсів з урахуванням мети, умов навчання, віку та потреб здобувачів освіти. Оцінювання ефективності обраних електронних (цифрових) ресурсів для досягнення навчальних цілей.

Цифрові інструменти для оцінювання, зворотного зв'язку та рефлексії навчання. Цифрові сервіси для отримання даних про прогрес здобувачів освіти. Використання даних, згенерованих цифровими сервісами для прийняття рішень щодо освітнього процесу.

Цифрові інструменти та ресурси для професійного спілкування, обміну досвідом, комунікації зі здобувачами освіти, батьками, колегами, іншими особами. Правила спілкування онлайн.

Створення, зберігання, систематизація та організація спільної роботи з цифровими освітніми ресурсами. Захист авторських прав у мережі Інтернет. Надання доступу до електронних (цифрових) освітніх ресурсів. Поширення та спільне використання електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

Дотримання академічної доброчесності та вимог законодавства України під час створення та модифікації електронних (освітніх) ресурсів.

Освітні платформи для інклюзивного навчання (Google Classroom, Microsoft Teams for Education). Платформи для розвитку мовлення та комунікації. Ресурси для корекційної роботи та розвитку навичок. Технології для підтримки дітей з порушеннями зору та слуху. Українські ресурси для інклюзивної освіти («НУШ. Інклюзивна освіта», «Школа Супергероїв», Інклюзивно-ресурсні центри (ІРЦ)).

Тема 2.5. Особливості пізнавальної сфери учнів 7–9 класів з ООП

Вплив індивідуальних особливостей розвитку на формування пізнавальних процесів у підлітків з особливими освітніми потребами. Розвиток пам'яті, мислення та сприймання в учнів 7–9 класів в умовах інклюзивного навчання. Особливості формування навчальної мотивації у підлітковому віці та шляхи її підтримки в учнів з особливими освітніми потребами. Використання диференційованих та адаптованих методів навчання для підтримки пізнавальної активності учнів. Формування навичок самостійного навчання, самоорганізації та відповідальності за результати власної діяльності. Створення ситуації успіху як чинника підвищення пізнавальної активності та впевненості учнів у власних можливостях. Роль позитивної педагогічної підтримки та зворотного зв'язку у розвитку пізнавальної сфери підлітків. Використання наочності, практичних завдань і міжпредметних зв'язків для розвитку абстрактного мислення. Співпраця педагогів, асистента вчителя та фахівців супроводу у підтримці пізнавального розвитку учнів з особливими освітніми потребами. Формування навчальних стратегій, що сприяють розвитку уваги, концентрації та здатності до тривалої пізнавальної діяльності.

Розвиток логічного та критичного мислення підлітків з особливими освітніми потребами у процесі навчальної діяльності. Формування пізнавального інтересу та дослідницької активності учнів 7–9 класів. Особливості сприймання навчальної інформації учнями з різними типами порушень розвитку. Використання сучасних освітніх технологій та інтерактивних методів для активізації пізнавальної діяльності підлітків. Розвиток метакогнітивних умінь: усвідомлення власних способів навчання та контролю за пізнавальною діяльністю. Формування навичок постановки цілей, планування навчальної діяльності та оцінювання власних результатів. Підтримка пізнавальної самостійності учнів через організацію діяльнісного та практикоорієнтованого навчання.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
2. Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні : лист МОН від 29.03.2022 № 1/3737-22. URL: <https://bit.ly/3XFHwca> (дата звернення: 10.12.2025).
 3. Про затвердження плану заходів з реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі на 2023 рік : розпорядження КМУ від 24.02.2023 № 174-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
 4. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.10.2025).
 5. Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.05.2025 № 787. URL: [https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-prymirnoho-polozhennia-pro-kotap0и-p8yкЪo1oЪoreбa1ю1iic1тo1ю-8иpпт\)би-бу1упу-г-o8o1у^уту-осvitnimy-potrebamy-v-zakladi-zahalnoi-serednoi-ta-doshkilnoi-osvity](https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-prymirnoho-polozhennia-pro-kotap0и-p8yкЪo1oЪoreбa1ю1iic1тo1ю-8иpпт)би-бу1упу-г-o8o1у^уту-осvitnimy-potrebamy-v-zakladi-zahalnoi-serednoi-ta-doshkilnoi-osvity) (дата звернення: 02.10.2025).
 6. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-ІХ. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2020. № 31. Ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 10.12.2025).
 7. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024 – 2026 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 червня 2024 р. № 527-р. URL: <https://www.tinyurl.com/adea1c8f> (дата звернення: 10.12.2025).
 8. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf (дата звернення: 10.12.2025).

Основна література

1. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / методичні рекомендації / укладачі : Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ, УІРО, 2024, 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/l/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi-2024.pf> (дата звернення: 02.10.2025).

2. Про методичні рекомендації : лист Міністерства освіти і науки України від 04.09.2024 № 6/688-24. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-osib-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy-u-20242025-navchalnomu-rotsi> (дата звернення: 02.10.2025).
3. Шевчук Л., Заплотинська О., Дроздик Л., Войцеховська І. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти. Методичний посібник. Державна служба якості освіти України, 2023. 86 с.
4. Цифровий учитель : путівник для професійного зростання /укладачі : Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024, 88 с.

Додаткова література

1. Універсальний дизайн в освітньому процесі. Відеоурок. URL: https://www.youtube.com/watch?v=OPOBtYm_Oec (дата звернення: 02.10.2025).
2. Щодо асистента учня (дитини) в закладах освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 19.08.2022 № 1/9540-22. URL: https://drive.google.com/file/d/lryzaEQs_301JfRlgTz8igbAyQ75YeEr7/view (дата звернення: 02.10.2025).